

ШЫН

Ниитилел-Политиктиг Солун

Солун 1925 чылдың 21-де үнүп зөләзин

№ 95 (16157) ◇ 1999 чылдың декабрь 23, четверг ◇ Ат салган шаты ◇ Садар ертә дүтүрүшүгө азоттар. 20.00

СУРАГЛЫГЛАР

1999 чыл Тысандың шылгарынай спортууларынга
эн таарымчылы болған дәмдегел болур.

Хостук хүрштил мегези Чечен-оол Монгуш, ча адыхызы Елена Достай, боксер Саян Санчат XXVII Олимпий оюнашынын составынга кирери-бile Россияның, Европаның чемпионаттарынга түркүр. Олар ук эрген чаалап алышынга бузылар бар. Европа; Россия суюм хүршеси Аяс Монгуш алдын, Каң-Демир Куулар худер кедалды чаалап алдылар чоп.

Хоочуунар аразынг шой көдеринге Е. Черногрибов, чадаг чаршыя Э. Хажык кайдаа деңгелдия маргылдааларын шылгарынай көргүзүп келдилер.

Кик-боксигиле делегей чемпиони Радион Хертек биле Мерген Монгуш оларны демлеклевес арга чөрек. Со ий соду бот-худа үргүлчү сонуурат түрүн чөрүр.

Оюн ОНДАР-ООЛ.
Кызыл хоорай.

Чөле кижи өөрүшкүзүн илередип чоруур чuve

АЛДАР-АТТЫГ БАШКЫЛАРЫВЫС

• Солун болгаш бижикичилер •

"Шын" солунуң радиациянын педагогика, школа омырыларын хамаарышкан чагаалар удаа-да-раа көзлүп түрар. Үлгінчлік республиканын аңы-аңы школаларында ажылдан түрар үлгөр-чикиктегит, байлақ арга-дүржүлгүлдүл болтайдында бижикичилер-даа, ада-иел-даа орбыны-бile бижикип, чылыг, чымчак сөстерлиг чагааларын биске чорудуп түрар өөрүнчүт. "Педагогика булуңу", "школа омырылары" деп рурикаларын адааны оларны парлап көзиниссо-даа, солун арнынга хостуг чөрниң чедишпәзинден хей-хей авторлар-ын чагаалары чырыкче үнмейн артып түрар, ынчанаш чыл тонун түрдә, чагас чоруткан авторларынска өөрүп чөттүренини илерепшишан, чагаалар допчуалынын кылым ужүргө таварыштышын.

Келир чо чылда база силемдерен чагааларны манап арттышсан, сүме кадып, мияны силемге дыннадысын. Кай-бир башкыларын дүтайдында солун орнынга чуулдуу үндүрүксеризе, хей-ле эки, чарашиб сөстер бижикичинин орунуга, башкының ажыл-ижин, кичээл эрттирир онза аргаларын, ада-иел-даа харылзаазында онзагай талаларынчо кичээнгейн углап, бижикичинерин сүмөледивис. Школалар дүтайдында базала ыкыдьы. Республиканың бүгүн школоваларынни уттагында «чынмас ажылдан түрар болганды, ук колективтер дүтайдында мактап бижикин чагаалар кай-даа көжүндөн келгенде, көлдүү демейлөжин түрар боор-дүр. Эн көл болгаш ескелердин онзагай ылгылын түрар чүүлдөрдөн демдөлгөзө чөттүр.

Бай-Тайга көжүндөн школа амырыларын хамаарышкан хей чагаларынчо көлдүү демеделгөн эрттирир, он аңыда бол колективтер езу-чачылдарде угланган кичизидилге ажылын эзлән бедиң деңгелде чоруп түрар дээрин билдивис.

Кызыл-Даг ортумак школаларынчо көлдүү кичизидилге угланган кичизидилге ажылын эзлән бедиң деңгелде чоруп түрар дээрин билдивис.

Кызыл-Даг ортумак школаларынчо 50 харлаанынга түрек-кай-даа көлдүү кичизидилге угланган кичизидилге ажылын эзлән бедиң деңгелде чоруп түрар дээрин билдивис. Кызыл-Даг ортумак школаларынчо көлдүү кичизидилге угланган кичизидилге ажылын эзлән бедиң деңгелде чоруп түрар дээрин билдивис.

БАШТАЙГЫ ТҮҮНЕЛДЕР

Россия Федерациянын Федералдыг Хуралының Күрүне Думазынын депутаттарының Тыва Республиканын Дээди Хуралының болгаш түс чөр бот-башкырлыг оргонашынын депутаттарының болгаш сүмүлар, көжүннүр чыгарыларынын даргаларынын сонгулдалары декабрь 19-та республиканың сонгулдалары Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-та демдегләэр.

Бо болуушкунун улуг жүрдүзүлүг бооп түрарын Барындаалаш, Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюнга белгеткел ажылдары чорудар болгаш байырлаларында оргонастас эрттирир 23 кижи составын оркомитеттү түргүскан. Оркомитеттү дүртүкүзүнчү Тыва Республиканын Чазас 1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улут дайыннынга Тиилелгенин 55 чыл оюн 2000 чылдың маи 9-

МАНАВААН ААЛЧЫМ

САГЫШ-СЕТКИЛИНИН бичеңи болгаш эгенин-чел бедүү аажы-чыны-бile чөв аразында эскертилмей чоруур хоочуунан бистин ара-выста ам-даа хой. Быйдиглар харын чамды кижилер ыш-каш чонга көсүлүккен, эрт-кен-баргынан котарып, ши-мезяң иңдүрөзин-не бодай чо-руулар. Чөк-дээл ажыл, амы-дымалының ажыл-бile берте байдала таварыша, чугле чоок улузуга шынып, бүдер-бүттес-даа бол, хензын када дуза дылзэн хөөнүн илериден, дуюкада чорууларын көргө, шынап-даа, боттарын-даа шуут ышкап. Оны болад көз-риме, хейде-ле амьдыралың кадыг-бергезин каш катаң көрөн, арткан-калган ажы-тулупчи келин узээ дээш бар-ла күжүн, чагыл-сумезин үлчештиришсан, ааска-ла ей каш маалымын, пеңсиз ақисазы-ның шаа-бile чурттап чоруур ырганын-даа сагыжымга кирер.

Эгиян кожа эдеркип чорбаа-нымыш шын. Бир-лэр эртөн ажылдаар чөрье орарымга, эжикти дидин эвэс қылдыр соктаа даш дынналды. Тура халаш, шынад-ла ажылдан, өрзөндерине салсан турар эвэс ирги бе дээн бодалдыг, ооң ки-рериши манап тур мен. Мурну-да элээни оолга үддettiрген көрүп көрбээнин ырган оокум базымы-бile кирин ора менидилешти. Удур харыны бергеш, сандайже оларынын сүмөлээш, кымга, кандыг хөрөктүр келгенин дегитайтырдын. Бычан сактырым-га, ам-на чедер чөримде, хөрөл-лээв кийкимде келдим-на дээш ышкап, өөрүшкүнүн хулум-зүүрүү келген алчымын-арын-шырайын-да көстү хона береген хөвирлиг болган. Шакынчарла Шугур-оол Алдын-Херел-овиц Сат-бile танышып, чу-гаавын эгэлэн.

Ол уеди кончуг талтыг Тыва-ның 55 чылынын бачым хүн-вериниц элээл будуул тур-га чуве. Бычан харынса-га-

Тыва цирк дугайында

ЧАЛЫНЫ ЧЫЛДАРЫМ СЫЛДЫСТАРЫ

Бай-Тал суурин автобус манаар чөринге эртежик-ле чеде бердим. Ажыл дээр адаанда автобус манаан ырган-авалар, ырган-ачалар, аяяктар, кижилер-ле хой болдуу. Ол эртөн соогу аажыл, ары-башты, холдарны ажыннады уруп-ле турар. Донгола кижилерни көрөш, дыла-ла кээртеп турдум. Хой улустун аразында тырын мага-бottug хөрөзжөн кижи хыйланынг үндү:

— Шо-шо, соогу, автобус келир шак ам-даа элек, чынын ажыл бажыл болза. Оода-ла совхозтаа яшь манза чоок эвэс, улус олуулар ыаш сандайлардан, бичиң бажын-чыгаштанд-даа кильдүрткүн ажыл-башты, холдарны ажыннады уруп-ле турар. Донгола кижилерни көрөш, дыла-ла кээртеп турдум. Хой улустун аразында тырын мага-бottug хөрөзжөн кижи хыйланынг үндү:

— Шо-шо, соогу, автобус келир шак ам-даа элек, чынын ажыл бажыл болза.

Оода-ла совхозтаа яшь манза чоок эвэс, улус олуулар ыаш сандайлардан, бичиң бажын-чыгаштанд-даа кильдүрткүн ажыл-башты, холдарны ажыннады уруп-ле турар. Донгола кижилерни көрөш, дыла-ла кээртеп турдум. Хой улустун аразында тырын мага-бottug хөрөзжөн кижи хыйланынг үндү:

— Шо-шо, соогу, автобус келир шак ам-даа элек, чынын ажыл бажыл болза.

Цирк-даа эгэлэн. Тоол дөлөгөн. Кайгамчыктыг музыка, артистер эртөн-ле тур. Чөлөн азыланынан хостуктага кийким, кижи-кынчык, саарлыкынан.

— Олег Попов-бile танышып, көрөм, Сергей — деп, Владимир Базыр-оолович дилди.

Ының-бээр көөрүмтө, оон-бile демий кижи-даа чоок.

Турган улус «чир-шон» кат-тырьк берди. Стол кырьында суралык шокар бергүүн артист көдөл калттарга, ам-тапын, эпчоксунук турдум.

— «Карандаш» артист кийдиген чооктарынан кийким, кижи-кынчык, саарлыкынан.

